

סימן ט

הערות בספר שו"ת "ברית יעקב"

על כזית, וא"כ לנכון דברי התוספתא דגם שיעור שתייה בכזית^א.

והא דהקשה כבוד מעל"ה א"כ אמאי אינן מצטרפין, אמאי לא יקשה כך גם על הגמ' דילן, הא טעמו דברביעית כדי שיקרש, וא"כ שיעורן שוה, ואמאי אינן מצטרפין. אולם כבר כתב הרמב"ן ז"ל בחידושיו לע"ז (ד' סו) דנהי דכשיקרש יהי שיעורן שוה, מ"מ השתא אין שיעורן שוה יעוי"ש.

עוד נוכל לומר בכוונת התוספתא, דהנה מתוספתא דפסחים פ"א ה"י דהתם כתוב הממחה חמץ ושותה, שפיר י"ל דשיעור שתייה ג"כ בכזית כיון דמאכילה בא. ועי' היטב בתוספתא. וכ"כ הרדב"ז ח"ד ללשונות הר"מ ז"ל סי' קמה, דהממחה חמץ וחלב שיעורו בכזית, ולא הי' אז לנגד עיניו דברי התוספתא בפסחים הנזכ' דמשם ראי' ברורה להנ"ל. ועי' עוד בלח"מ פ"ה מהלכות שביתת עשור הלכה ו'.

וא"כ לפי"ז נוכל לומר, דגם בתוספתא ביומא הפירוש כן, דהיינו אם המחה את האוכל ושותה אז שיעורו בכזית, וא"כ איפה פלא על הר"מ ז"ל שמוכח מהתוספתא דתרומות דשיעורו בכזית א"כ גם כיוה"כ נימא הכא, דבחמץ נוכל לומר דדוקא ממחה כמו"ש לעיל. ואם נימא דבתוספתא דיוה"כ מיירי ג"כ בממחה,

כבוד הרב הגאון הגדול, נר ישראל פטיש^{החוקק} עמוד הדור ופארו, רבים יאותו לאורו, תפארת ישראל מאיר עיני הגולה, כקש"ת מו"ה ברוך מרדכי שליט"א הגאב"ד דק"ק שעדליץ, הנודע ע"פ תבל בחבורי היקר "ברית יעקב".

קודם חג האסיף הלז מקרה טהור קרני, הקרה ה' לפני לקנות חבורו של כבוד הד"ג ספר הקדש "ברית יעקב". וכאשר עברתי בין בתרי אמריו, וראיתי כי נעמו הדברים לחיך מבקש דעת וצמא לתורת ד', ובאות נפש הבטתי בו כל ימי החג וצלחה בידי לעיין כל חלק או"ח ויור"ד עד גמירא, ויען שאין בהמ"ד בלא חידוש, אמרתי לכתוב לכהד"ג הרמה והנישאה מה שהעירותי באיזה מקומות, וכבוד הד"ג יראה אם לבער ואם לבאר.

א) בסוף סימן א' הביא כבוד מעלתו הרמה דברי התוספתא (פ"ז דתרומות ה"ג) וכתב "פלא היא" ומשבש את התוספתא. אתפלא על כ"ת הרמה הלא כדברי התוספתא הלז נמצאו ג"כ בתוספתא פ"א דפסחים ה"י ופ"ד דיומא ה"ד והאם את כל התוספתא נשבש? לא כן דרך התורה.

אכן לא קשה מידי לכאורה על התוספתא אשר בעבור זה נשבש אותה. דאיתא במס' שבת פ' המוציא יין (עז ע"א) דשיעור רביעית היא כדי שיקרש ויעמוד

ים (ח"ב סי' יג) בשם הגרמ"ז זצ"ל ונדפס שוב בספרו חרושי הגרמ"ז (סי' ו) וע"ע שם בהגהותי באריכות בס"ד ובספר גור ארי' יהודה ק' המועדים דיני פסח (סי' יב ס"ק ה) ע"ש היטב.

א) ראה בזרע אברהם להגר"מ זמבא זצ"ל (סי' יא ס"ק כד) מש"כ מרבינו מנוח (פ"א דחור"מ) דשיעור שתיית חמץ ברביעית עי"ש והיינו כהנ"ל. וע"ע ביד שאול יו"ד (סי' רלח ס"ק ג) מש"כ בזה. ונפק"מ בכל הג"ל לגבי השיעור בהמחאו וכמו שהעיר ג"כ רבינו זצ"ל להלן. וראה באפיקי